

Statsråd Siv Jensen
Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår fil: B14-Krav-FIN
Vårt arkiv: Fagpolitisk
Saksbeh: Grete Crowe

Oslo, 13. januar 2014

FFOs KRAV TIL STATSBUDDSJETTET 2015

FFO oversendte sine hovedkrav til regjeringen 25. november 2013 om innsatser på prioriterte området i politikken for funksjonshemmede i statsbudsjettet for 2015.

Som varslet i møte i Kontaktutvalget mellom regjeringen og FFO 17. desember 2013, oversender vi nå detaljerte krav på sentrale politikkområder for funksjonshemmede.

FFOs krav til statsbudsjettet 2015 på Finansdepartementets ansvarsområde er:

Kompensasjon for store sykdomsutgifter

- *FFO ber om at rammen for særfradragordningen utvides fra 2013-nivå slik at ordningen kan bli en reell skjerming for kronisk syke og funksjonshemmede som har store sykdomsutgifter.*

Bostøtteordningen i ny uføretrygdordning

- *FFO ber om at det særskilte inntektstaket for unge uføre justeres opp i tråd med økning i bruttonivået når uførereformen trer i kraft, for å unngå at unge uføre får kraftig kutt i bostøtten.*

Minstefradraget

- *FFO ber regjeringen gjeninnføre likebehandlingen av satsene i minstefradraget for lønnsinntekter og pensjonsinntekter.*

Egenandeler

- *FFO ber regjeringen opprettholde dagens universelle egenandelsordning og videreføre praksisen med at egenandelene kun skal økes tilsvarende prisstigningen.*

Tidsbegrenset jobbskattefradrag

- *FFO ber regjeringen ikke å innføre et tidsbegrenset jobbskattefradrag.*

Kompensasjon for store sykdomsutgifter

FFO er fornøyd med at regjeringen la inn en videreføring av særfradragsordningen i budsjettet for 2014¹, og det er positivt at Stortinget har vedtatt å stanse utfasingen av særfradraget for store sykdomsutgifter.

Det er bestemt at særfradraget videreføres på 2013-nivå og med nåværende regler inntil ny ordning er utredet:

«Flertallet er glad for at regjeringen vil utrede en ny og enklere fradragsordning med tilsvarende omfang som det særfradraget har i 2013, og at særfradraget for store sykdomsutgifter videreføres for 2014 med de reglene som gjelder i 2013.»

(Innst. 3 S (2013–2014), s.36)

Å innrette ordningen på et 2013-nivå vil etter FFOs skjønn gi en forholdsvis svak ordning. For å være en reell skjermingsordning, mener vi at den økonomiske rammen for ny særfradragsordning må økes i de kommende budsjettårene.

FFO ønsker en særfradragsordning som gir en skjerming mot store sykdomsutgifter som brukerne ikke får dekket eller blir kompensert for gjennom andre ordninger, noe kostnadene som var inkludert i den tidligere ordningen representerte. FFO mener konsekvensene av endringene som følge av utfasingen av særfradragsordningen for store sykdomsutgifter må evalueres. FFO mener den første omleggingen i 2012 fikk uforutsette, ikke intenderte og negative konsekvenser for ulike brukergrupper. Vi ønsker derfor en gjennomgang av alle aktuelle utgiftsområder som ble tatt ut av ordningen, som er igjen i ordningen og som aldri har vært inne i ordningen.

FFO har vært, og er, svært kritiske til hvordan de frigjorte midlene fra særfradragsordningen er blitt benyttet. Nå finansieres gode tiltak til noen brukere ved at andre brukere har mistet sin kompensasjon og fått økte sykdomsutgifter. Dette er etter FFOs syn urimelig, og endringen slår uheldig ut for både enkeltpersoner og for grupper. FFO mener regjeringen bør rette opp uheldige konsekvenser av slik omfordelingspolitikk. For funksjonshemmede og kronisk syke som var inkludert i særfradragsordningen, oppleves det som urettferdig å få økte kostnader slik konsekvensen av omleggingen ble, for at andre ordninger rettet mot funksjonshemmede og kronisk syke skulle finansieres bedre. For mennesker med nedsatt funksjonsevne er denne praksisen uakseptabel.

FFO merker seg at finanskomiteens flertall henviser til at ordningen har vært komplisert og kostnadskrevede å drifte.

«Ordningen har vært svært krevende å forholde seg til for både skattyterne og skattemyndighetene.(..) Det er viktig at en ny ordning er enkel å forholde seg til for skattyterne og enkel å administrere for ligningsmyndighetene.»

(Innst. 3 S (2013–2014), s.36)

Dette er FFO enig i, og vi støtter at det opprettes en ordning som er enkel å forholde seg til for skattyterne. Ordninger som blir for kompliserte vil gjerne føre til at det er de mest ressurssterke som klarer å benytte dem.

Det er uklart for FFO hva regjeringens forslag om at en ny særfradragsordning skal knyttes til inkludering i arbeidslivet innebærer.

«Ordningen skal ha samme økonomiske omfang som det særfradraget har i 2013, men være innrettet med sikte på at flere funksjonshemmede kan komme inn i arbeidslivet.»

Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013–2014)

¹ Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013-2014)

«Flertallet viser til at regjeringen i Sundvolden-erklæringen slår fast at fradrag for store sykdomsutgifter skal videreføres på 2013-nivå. Flertallet mener at dette er viktig, fordi en utfasing slik regjeringen Stoltenberg II la opp til innebærer betydelig økte utgifter for mange og svekker muligheten for å delta i arbeidslivet.»

(Innst. 3 S (2013–2014))

FFO kan ikke se at den skjermingen ordningen gir på et 2013-nivå, kan bidra til høyere deltakelse i arbeidslivet for funksjonshemmede. Riktignok har særfradragsordningen gitt mest fradrag til dem med høyest skattbar inntekt, og den har hatt en usosial profil i forhold til personer som lever på lave trygder. Det er nødvendig at regjeringen klargjør hvordan en ny særfradragsordning skal kunne bidra til at flere kronisk syke og funksjonshemmede kommer i jobb.

FFO forventer at regjeringen inkluderer brukerorganisasjonen i det utredningsarbeidet som skal gjøres for utforme og få på plass en ny ordning. FFO viser for øvrig til eget brev fra FFO og Diabetesforbundet sendt til statsråden med anmodning om et eget møte om ny særfradragsordning.

Bostøtte til unge uføre i ny uføretrygdordning

Når folketrygdens uførepensjon erstattes av ny uføretrygd fra 2015 vil uføretrygdens bruttoyttelse øke. Denne endringen ble vedtatt uten at Stortinget vedtok endringer i grenseverdiene for bostøtten. En økt netto uføretrygd vil medføre store konsekvenser for enkelte trygdemottakere i forhold til bostøtten, dersom det ikke gjøres noe med inntektstaket. FFO ser samtidig at bostøttene har økt i store deler av landet, slik at det kan bli økonomisk svært vanskelig for mange trygdemottakere.

FFO vil derfor spesielt peke på samordningen av ny uføretrygdordning for unge uføre og bostøtteordningen. Unge er i en etableringsfase hvor deres økonomiske levekår er spesielt presset. Det er derfor viktig at samordningen med økt brutto uføretrygd til unge uføre etter 2015 sees i sammenheng med reglene for bostøtten for unge uføre. Det må ikke skapes en situasjon det unge uføre blir økonomisk skadelidende.

Stoltenberg-regjeringen lovet å komme tilbake til Stortinget vedrørende bostøtteordningen uten at dette ble fulgt opp.

«Departementet vil, som lovet, legge fram for Stortinget forslag til tilpasning av bostøtteordningen i lys av de nye reglene før de nye reglene blir satt i verk².»

FFO ber regjeringen snarest legge fram et forslag om tilpasning av bostøtteordningen for unge uføre, i lys av de nye reglene for uføretrygd. Det haster med å få dette på plass i god tid før de nye reglene blir satt i verk. Det er svært viktig å se bostøtten i sammenheng med endringene i uføretrygdeordningen. Det var aldri hensikten med endringene at uføre skulle få redusert sine inntekter og få dårligere levekår.

Minstefradraget for pensjon

Det er positivt at regjeringen la inn en liten økning på én prosent i minstefradraget for pensjon i sin tilleggsproposisjon, i forhold til Stoltenberg-regjeringens budsjettforslag for 2014³ om å opprettholde minstefradraget på 26 prosent.

«Regjeringen foreslår å øke satsen i minstefradragene med ytterligere 1 prosentenhet til 43 pst. for lønn og trygd, og med 1 prosentenhet til 27 pst. for pensjon.»

² Svar fra kommunalminister Liv Signe Navarsete til representanten Dávøy, Stortinget høsten 2012.

³ Prop. 1 LS (2013-2014)

Likevel er det svært stor forskjell mellom minstefradraget for lønnsinntekt og pensjon. FFO mener at disse to fradragene må likestilles, og at minstefradraget for pensjon settes opp på samme nivå som for lønnsinntektsfradraget.

FFO har merket seg mindretallsmerknaden fra Fremskrittspartiet i Innst. 3 S (2012-2013):
"Minstefradraget for pensjonister foreslås økt fra regjeringens foreslåtte 68 050 kroner til 82 000 kroner. Satsen foreslås økt fra 26 prosent til 34 prosent."

FFO håper Fremskrittspartiet fortsatt har et ønske om å heve dette minstefradraget til mye mer enn dagens nivå, og at statsråden vil løfte fram dette som et virkemiddel for å utjevne forskjellene mellom folk som lever på pensjon og lønnsinntakere.

FFO er opptatt av den samlede levekårsutviklingen for landets uføre. Et lavere minstefradrag for pensjonsinntekter enn for lønnsinntekter bidrar til å øke forskjellene i inntektsnivå mellom gruppene. Det innebærer at pensjonistgrupper som ligger lavt i pensjonsinntekt, blir liggende stadig lengre etter i levekår sammenlignet med befolkningen for øvrig. FFO mener at konsekvensen er en dypere levekårskluft mellom pensjonister og personer i inntektsgivende arbeid. Dette er en utvikling som også rammer uførepensjonister.

FFO ber derfor regjeringen om å heve minstefradraget for pensjonsinntekt til samme nivå som lønnsinntekt.

Fortsatt lave egenandeler

FFO mener at dagens egenandelsregime fungerer bra og er rettferdig. I de siste årene har Storting og regjering lagt seg på en praksis der egenandelsnivået justeres i takt med prisstigningen. Dette bidrar til en forutsigbar situasjon for folk som lever med funksjonshemming eller kroniske sykdommer og som betaler høye egenandeler. FFO mener prinsipielt at ordningen med egenandeler fungerer som ekstra skatt på sykdom. Det er i stor grad de egenandelene som ikke er inkludert i takordningene som oppleves som en økonomisk merbelastning for folk som lever med en kronisk sykdom eller funksjonshemming og som er avhengig av tjenester og bistand.

Dagens egenandelsordning fungerer økonomisk utjevne. FFO mener derfor at universelle egenandelsordninger er det beste for å sikre lik tilgang til helsetjenester for alle, uavhengig av økonomisk evne. FFO har en oppfatning om at dagens ordning også har bred tilslutning i befolkningen.

FFO er kjent med at det har vært en debatt mellom regjeringspartiene om innretningen av egenandelsregimet. Høyre tok i forkant av valgkampen til orde for en mer differensiert egenbetalingsordning, der visse tilstander skal utløse en høyere egenandel. FFO vil advare mot dette. Det kan bli utfordrende å vurdere hvilke typer behandling som skal få en høyere egenandel og hvilke som ikke skal røres. I tillegg vil et slikt system skape problematiske gråsoner, og det vil også kreve mer administrasjon.

Tall fra budsjettproposisjonen viser at utgiftene til egenandeler gikk ned med to prosent fra 2011 til 2012. I samme periode ble det utstedt 46 000 færre frikort under egenandelstak 1. Det indikerer at frikortordningen er på et akseptabelt nivå, og at utgiftene er under god kontroll. FFO har merket seg at regjeringen i sin plattform sier at den vil sikre et godt helsetilbud til alle ved å holde egenandelene på et lavt nivå^[4] FFO ber regjeringen om å videreføre de siste åtte års praksis med at egenandelene kun økes tilsvarende prisstigningen. FFO ber også regjeringen opprettholde dagens universelle egenandelsordning.

^[4] Politisk plattform utgått fra Høyre og Fremskrittspartiet

Tidsbegrenset jobbskattefradrag

I Sundvollen-plattformen skriver regjeringen at de vil utrede et tidsbegrenset jobbskattefradrag ved overgangen fra trygd til arbeid. FFO vil benytte anledningen til å fremme vårt prinsipielle synspunkt på jobbskattefradrag som virkemiddel, selv om regjeringen ikke pr. januar 2014 har utredet en slik ordning.

FFO mener det ikke bør brukes midler på jobbskattefradrag som virkemiddel for å få flere funksjonshemmede som lever av trygd i arbeid. Vi har liten tro på at forslag som skal belønne de som står i arbeid og derigjennom øke forståelsen blant uføretrygdede for at det lønner seg å jobbe. Lav arbeidsdeltakelse blant funksjonshemmede handler ikke om deres manglende forståelse av at det lønner seg å arbeide. Problemet er knyttet til mulighetene for å få hel- eller deltidsjobber som fungerer for arbeidstakere som er avhengig av tilrettelegging på ulike måter.

FFO mener at arbeidssøkere med funksjonshemning og kronisk sykdom som står utenfor arbeidslivet i dag, gjør det av andre grunner enn at det lønner seg å gå på trygd. Et jobbskattefradrag kan kanskje inspirere disse arbeidssøkerne til å søke jobber, men det vil ikke redusere eller fjerne de hindringene som eksisterer for at funksjonshemmede faktisk får jobb. FFO mener den mest fruktbare strategien vil være å utvikle tiltak og virkemidler slik at funksjonshemmede arbeidssøkere får den oppfølgingen og bistanden de trenger både i jobbsøkeprosessen og i en arbeidssituasjon. FFO oppfordrer derfor regjeringen til å styrke tiltak rundt den enkelte i avklaringsprosessen, som arbeidssøker og som arbeidstaker, ut fra folks ulike individuelle behov for tilrettelegging.

FFO har tidligere tatt til orde for å fjerne arbeidsgiveravgiften for de som ansetter funksjonshemmede, som et mulig virkemiddel. FFO mener dette er et forslag som bør utredes for å se om det kan gi effekt slik at flere funksjonshemmede kommer i arbeid.

Anmodning om møte

FFO ber samtidig om et snarlig møte med politisk ledelse i departementet for å gjennomgå våre krav til statsbudsjettet.

Med vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESGRUPPE

Knut Magne Ellingsen
Leder

Liv Arum
Generalsekretær

Kopi: Kontaktutvalget med Regjeringen v/Barne-, likestillings- og inkluderingsminister Solveig Horne.